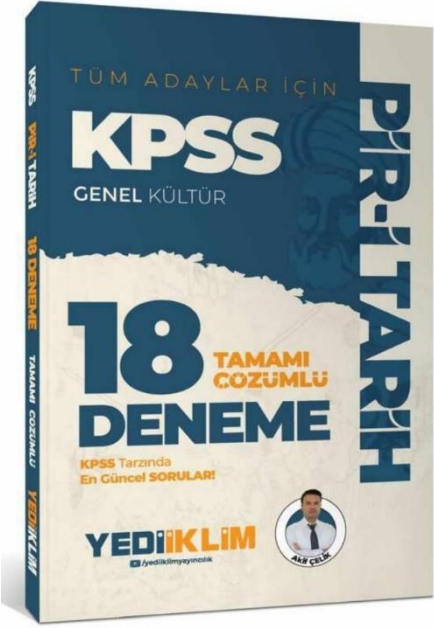
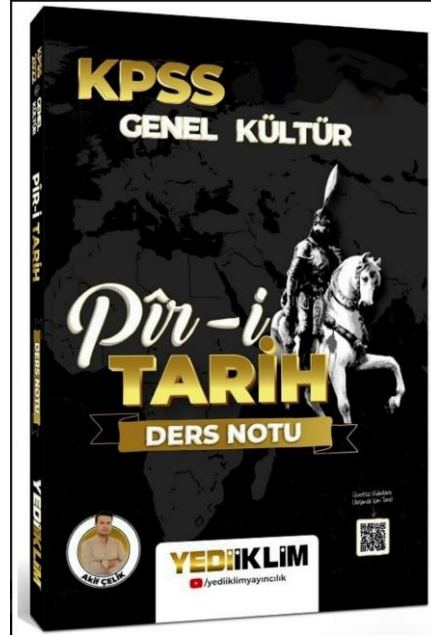

YEDİİKLİM akademi

GENEL TARİH DERS TAKİP DEFTERİ

YEDİİKLİM akademi

akifcelik.tarih

OSMANLI GERİLEME DÖNEMİ (1699 – 1792)

OSMANLI DEVLETİ GERİLEME DÖNEMİ PADİŞAHLARI

VENEDİK

AVUSTURYA

RUSYA

iRAN

FRANSA

Gerileme Dönemi Padişahları

- ❖ II. Mustafa (1695-1703)
- ❖ III. Ahmet (1703-1730)
- ❖ I. Mahmut (1730-1754)
- ❖ III. Osman (1754-1757)
- ❖ III. Mustafa (1757-1774)
- ❖ I. Abdulhamit (1774-1789)
- ❖ III. Selim (1789-1807)

Dönemin Genel Özellikleri

- Osmanlı tarihinde 18. yüzyıl Gerileme dönemi **1699 Karlofça Antlaşmasından 1792 Yaş Antlaşmasına** kadar geçen dönemdir.
- 1700 – 1718 arası Karlofça ve İstanbul Antlaşmalarıyla kaybedilen yerleri geri almak.
- Osmanlı devleti bu dönemde Venedik, Avusturya, Rusya, İran ve Fransa ile mücadele etmiştir.
- 1718 sonrası Batı tarzı ıslahat yaparak devleti gerilemekten kurtarmak.
- Eldeki mevcut toprakları korumak.

Edirne Olayı(1703)

- ❖ *II. Mustafa'nın devlet işlerini Şeyhülislam Feyzullah Efendi'ye bırakarak Edirne'ye çekilmesine tepki gösteren cebeciler isyan çıkarmıştır.*
- ❖ *Bu isyan sonucunda **II. Mustafa** tahttan indirilmiş ve yerine **III. Ahmet** geçirilmiştir.*

1711 OSMANLI- RUS SAVAŞI VE PRUT ANTLAŞMASI

- Rusya Baltık Denizi hakimiyeti için İsveç ile yaptığı Poltova Savaşını kazanmıştır.
- İsveç kralının Osmanlıdan yardım istemesi ve Osmanlı'ya sığınması.

1711 Prut Antlaşmasına göre;

- ❖ Azak Kalesi çevresi Osmanlı Devleti'nin.
- ❖ Rusya İstanbul'da elçi bulundurmayacak.
- ❖ Rusya Lehistan'ın iç işlerine karışmayacak
- ❖ İsveç Kralı Demirbaş Şarl serbestçe ülkesine dönebilecek
- ❖ Osmanlı Devleti'nin **kaybettiğı toprakları geri alma ümitleri** artmıştır.

1715-1718 OSMANLI- VENEDİK, AVUSTURYA SAVAŞLARI

- Osmanlı'nın kaybettiği toprakları geri alma isteği.
- Venedik'in Osmanlı tüccarlarına zarar vermesi.
- Ortodoks Mora halkının Katolik Venedik baskısı karşısında Osmanlı'dan yardım istemesi.

Sonuç:

Osmanlı'nın Venedik'i kuşatması üzerine Avusturya Karlofça Antlaşmasının ihlal edildiğini öne sürerek Osmanlı'ya saldırmış ve Petervaradin Savaşında yenilen Osmanlı ile **1718'de Pasarofça Antlaşması** imzalamıştır. Bu antlaşmaya göre;

- Mora Osmanlı'ya bırakıldı.
- Kuzey Sırbistan, Küçük Eflak, Belgrad, Temeşvar Avusturya'ya bırakıldı. **(Osmanlı'nın Orta Avrupa hakimiyeti sarsılmıştır)**
- Dalmaçya kıyıları Venedik'e kaldı.

HAP BİLGİ:

- ❖ **1718 Pasarofça Antlaşması** Osmanlı açısından bir dönüm noktasıdır.
- ❖ Osmanlı bu tarihten itibaren Avrupa'ya karşı bir dönem barış siyaseti izleyerek kaybettiği toprakları almaktan vazgeçmiş ve Avrupa'nın üstünlüğünü kabul ederek Avrupa'yı örnek almaya başlamıştır.
- ❖ Antlaşma **Lale Devri'nin** başlangıcı kabul edilmiştir.

1722-1746 OSMANLI-İRAN SAVAŞLARI

- Osmanlı'nın 1718 Pasarofça ile batıda kaybettiklerini doğuda kazanma arzusu
- İran'daki mezhep sorunlarından yararlanma arzusu.

1724 İstanbul Antlaşması

Osmanlı ile Rusya bu antlaşma ile, İran'ı paylaşmak üzere ilk kez ittifak yapmıştır.

1732 Ahmet Paşa Antlaşması

Savaşlar devam etmiştir.

1746 Kerden(II. Kasr-ı Şirin) Ant.

Tarihteki Osmanlı-İran Savaşları tamamen sona ermiştir.

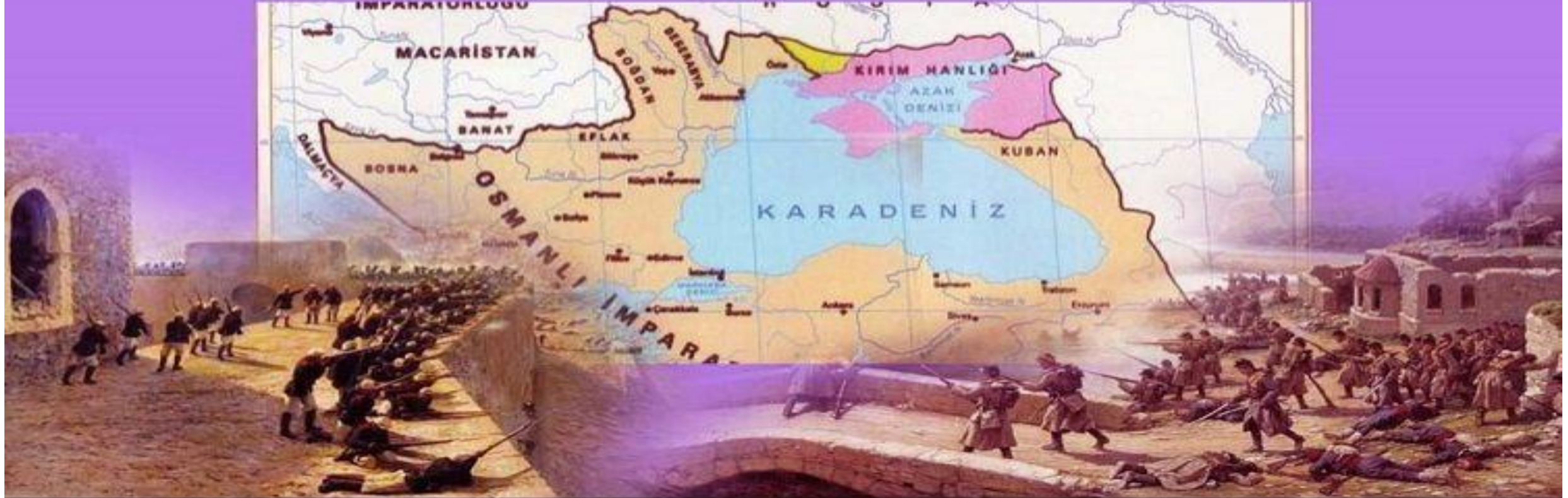
1736-1739 OSMANLI-AVUSTURYA-RUSYA SAVAŞLARI

- *Rusya'nın Kırım'a saldırması.*
- *Avusturya'nın Bosna ve Sırbistan'ı almak istemesi*
- *Osmanlı zafer elde etti. Fransa'nın arabulucuğu ile 1739'da Avusturya ve Rusya ile **Belgrad Antlaşması** imzalandı. **Buna göre;***
 - *Azak Kalesi yıkılarak Rusya'ya bırakıldı.*
 - *Rusya Karadeniz'de savaş ve ticaret gemisi bulundurmayacak.*
(Karadeniz'in Türk Gölü olduğu son kez kanıtlandı)
 - *Avusturya Belgrad'ı Osmanlı'ya geri verecek. (Orta Avrupa hakimiyeti devam ediyor)*
 - *Rus çarı Avusturya arşidükü ile Fransa kralına protokol bakımından eşit sayılacak. (Rusya Avrupa devleti sayılmıştır)*

HAP BİLGİ:

- ❖ *Belgrad Antlaşması ile Karadeniz'in Türk gölü olduğu son kez...*
- ❖ *XVIII. yüzyılın en karlı antlaşmasıdır.*
- ❖ *Bu antlaşmaya arabuluculuk yapan Fransa'ya kapitülasyonlar sürekli oldu.*

1739 BELGRAT ANTLAŞMASI

1768-1774 OSMANLI RUS SAVAŞI

- Rusya'nın Lehistan'ın iç işlerine karışması
- Lehlerin Osmanlıya sığınması
- Rusya'nın Osmanlı sınırlarını ihlal etmesi

⇒İngiltere'nin desteğiyle Cebelitarık Boğazını geçen Rusya **eşme Baskını** ve **Kartal Meydan Savaşı** ile Osmanlı'yı mağlup edip Osmanlı donanmasını yakmıştır. Bu durum karşısında Osmanlı barış yapmak zorunda kalmıştır.

1774 Küçük Kaynarca Antlaşmasına göre;

- ❖ Kırım bağımsız olacak, ancak dini olarak Osmanlı halifesine bağlı kalacak
- ❖ Yenikale ve Azak Rusya'ya bırakıldı.
- ❖ Rusya Karadeniz'de savaş ve ticaret gemisi bulundurup, Akdeniz'de serbestçe ticaret yapabilecek, kapitülasyonlardan Rusya'da yararlanacak
- ❖ Osmanlı Rusya'ya savaş tazminatı ödeyecek.
- ❖ Rusya İstanbul'da elçi bulundurup istediği yerde konsolosluk açabilecek
- ❖ Osmanlı'daki Ortodoksların koruyuculuğu Rusya'ya bırakılacak

1779 Aynalıkavak Tenkihnamesi

- Osmanlı ve Rusya arasında Kırım meselesi nedeniyle imzalanmıştır.
- Rusya askerlerini Kırımdan çekecek, Osmanlı devleti de Rus yanlısı Şahin Giray Kırım hanı olarak tanıyacaktır.

Kırım'ın Elimizden KAYIŞI

 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması (Bağımsız)

 1779 Aynalıkavak Tenkihnamesi (Şahin Giray Han seçildi)

 1792 Yaş Antlaşması (Rusya'ya ait)

AKİF CELİK

UZAKTAN EĞİTİM
KPSS AKADEMİSİ

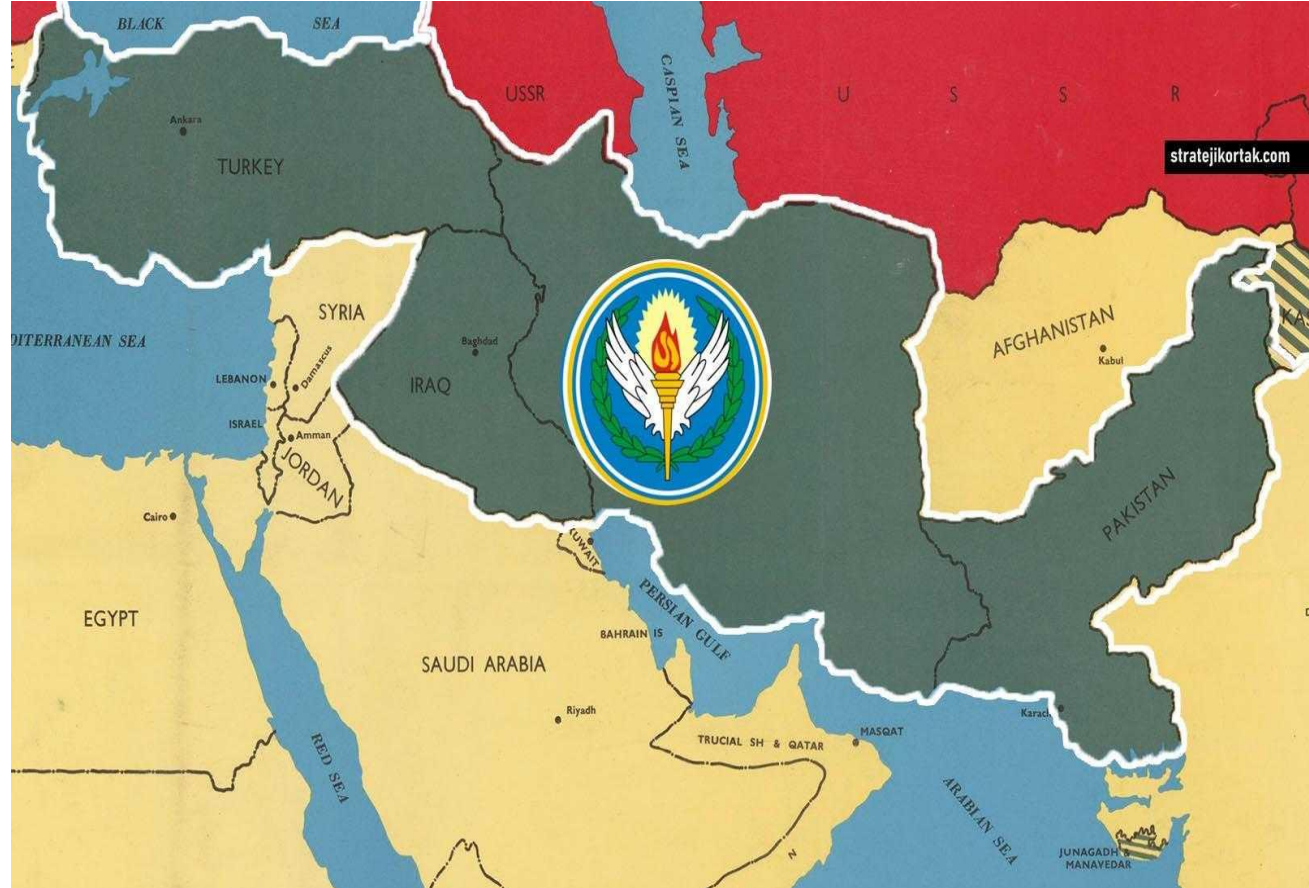

1787-1792 OSMANLI-AVUSTURYA-RUSYA SAVAŞI

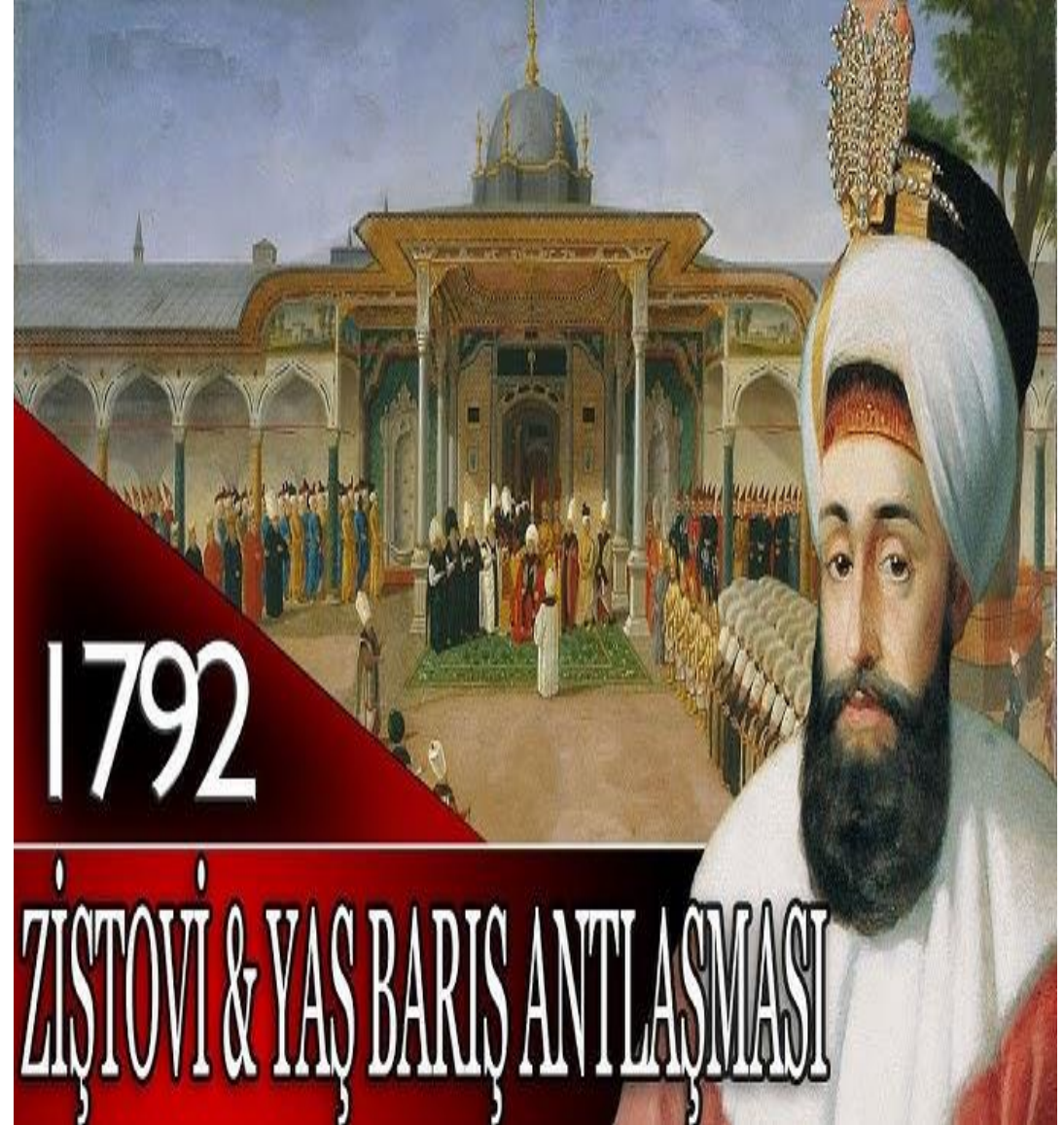
- Rusya'nın Kırım'ı işgal etmesi
- Rusya'nın Kırım halkını kılıçtan geçirmesi.
- Avusturya ve Rusya'nın Grek ve Dakya projesi
- Rusya'nın sıcak denizlere inmek istemesi

⇒ **Grek projesi:** Rus Çariçesi Katerina'ya ait olan bu projenin temelinde Osmanlı'yı Avrupa'dan atarak Bizans'ı yeniden kurma fikri vardır.

⇒ **Dakya Projesi:** Avusturya ve Rusya arasında Osmanlı topraklarını paylaşma planıdır.

- 1789'da Fransız İhtilali yaşanınca çok uluslu yapıya sahip olan ve milliyetçilikten çekinen Avusturya **1791'de Zıştovi Antlaşması** imzalayarak savaştan çekilmiştir(Osmanlı-Avusturya savaşları tamamen sona ermiştir)
- Yalnız kalan Rusya ile **Yaş Antlaşması** imzalandı. **Buna göre;**
 - Kırım Rusya'ya verildi.
 - Dinyester Nehri sınır kabul edildi.
 - Osmanlı tarihinde **Gerileme dönemi** sona erdi, **Dağılma dönemi** başladı.

FRANSA'NIN MISIRI İŞGALİ(1798)

- Napolyon, İngiltere'nin sömürge yollarını kesmek istedi. Sömürge arayışı...
- Osmanlı, **ilk kez denge siyaseti** izlemiş ve İngiltere ve Rusya'dan destek almıştır.
- Osmanlı- İngiliz-Rus, **Ebukır Limanında** Fransız donanmasını yaktı.
- Cezzar Ahmet Paşa, Nizam-ı Cedit - **Akka Müdafası**.
- Napolyon'u ilk yenen ordu Nizam-ı Cedit ordusu.
- Batı tarzı ıslahatlar başarılı oldu.
- **El-Ariş Antlaşması** ve **Paris Antlaşması** ile, Fransa Mısır'dan çekilmiştir (1801)

XVIII. YÜZYIL ISLAHATLARI

Genel Özellikleri

- ❖ *Bu dönemde Avrupa'nın üstünlüğü ilk kez kabul edildi.*
- ❖ *Islahatlarda batı örnek alınmıştır.*
- ❖ *Yapılan ıslahatlar daha çok askeri alanda yoğunlaştı.*
- ❖ *Lale Devrinde ise askeri ıslahat yapılmamıştır.*
- ❖ *Duraklama dönemi ıslahatlarına göre daha başarılı olmuştur.*
- ❖ *Islahatlar kişilere bağlı kalmış, devlet politikası haline gelmemiştir.*
- ❖ *Yapılan ıslahatlar yenilik karşıtlarınca sonuçsuz kalmıştır.*
- ❖ *Bu yüzyılda hukuk alanında ıslahat yapılmamıştır.*
- ❖ *Islahatlarda halkın istek ve desteği dikkate alınmamıştır.*
- ❖ *Yeniçeri ve Ulemanın yoğun tepkisi ile karşılaşmıştır.*

18. YÜZYIL ISLAHATÇILARI

👑 3. Ahmet

👑 1. Mahmut

👑 3. Mustafa

👑 1. Abdülhamit

👑 3. Selim

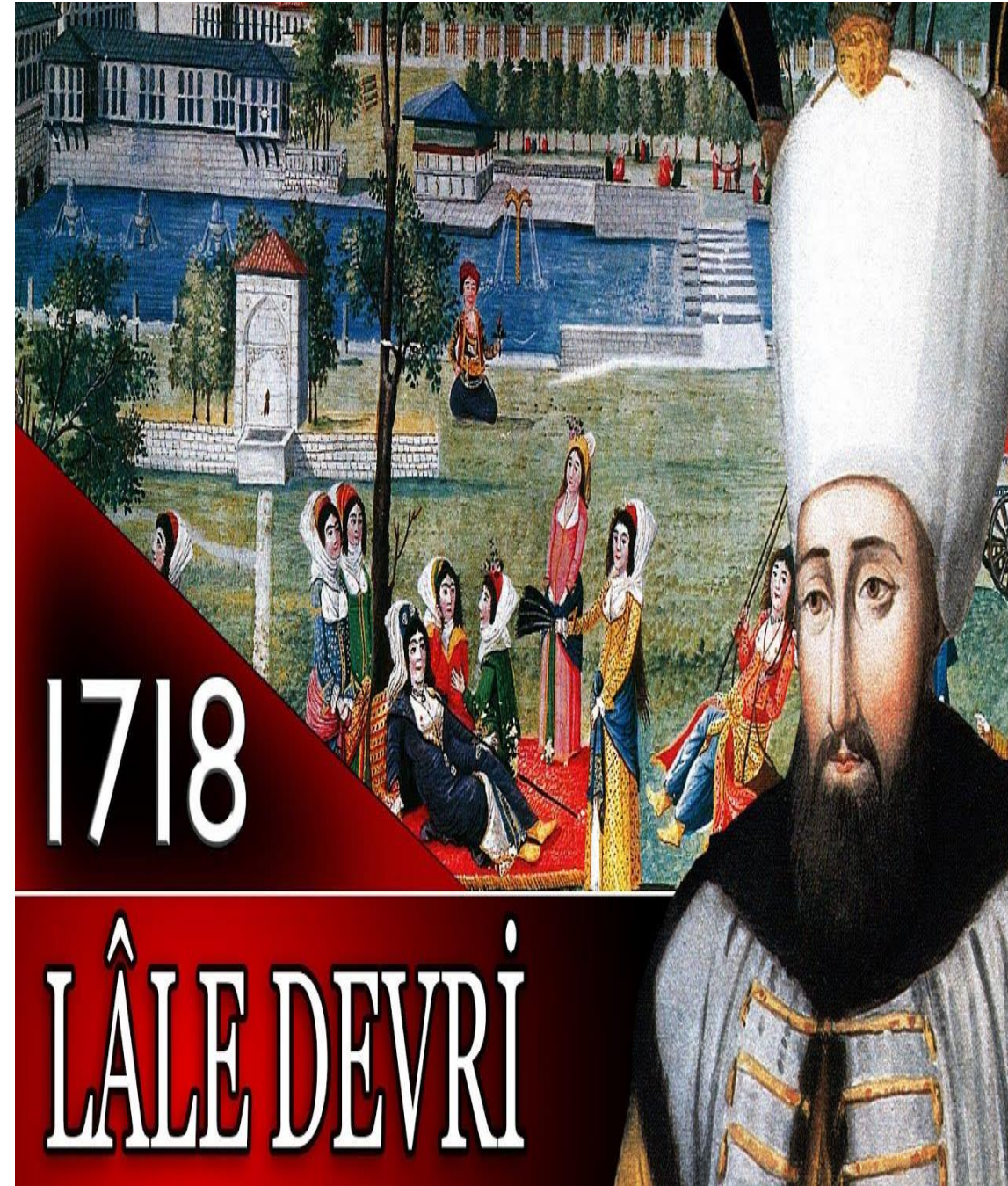

AKİF ÇELİK

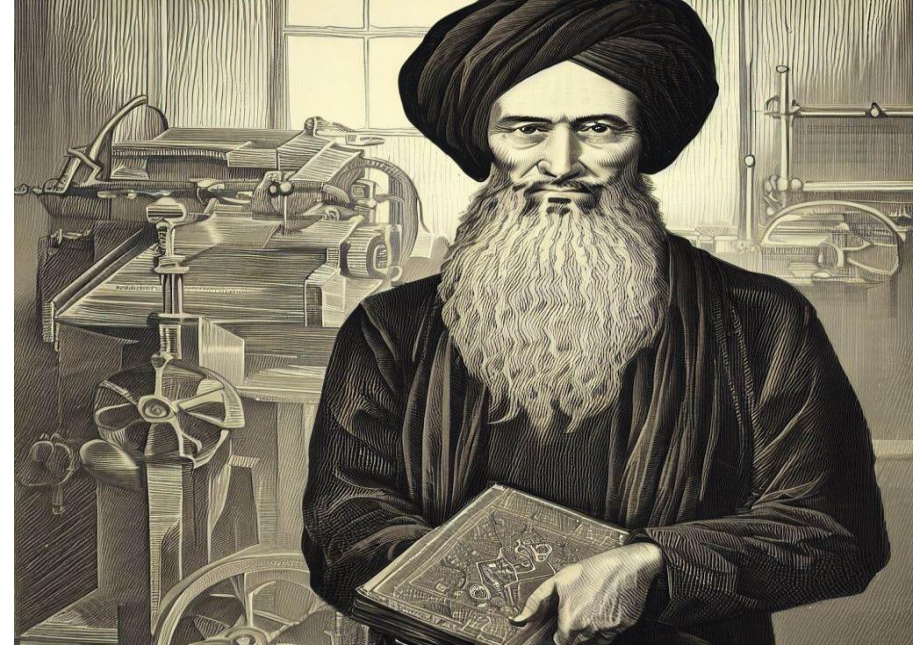

Lale Devri (III. Ahmet) (1718-1730)

- ❖ Dönemin padişahı: **III.Ahmet**,
- ❖ Dönemin sadrazamı: **Nevşehirli Damat İbrahim Paşa**,
- ❖ Dönemin şairi: **Nedim**,
- ❖ Dönemin nakkaşı: **Levni**'dir. En önemli eseri **Surname**'dir.
- ❖ Pasarofça Antlaşması ile başlayıp Patrona Halil İsyanı'na kadar devam etmiştir.
- ❖ Avrupa'da **ilk geçici elçilikler**. (Viyana, Paris, Berlin, Moskova) İlk geçici elçi **Paris'e** gönderilen **Yirmisekiz Mehmet Çelebi - Paris Sefaratnamesi**

- ❖ İbrahim Müteferrika ve Sait Efendi ile özel matbaayı açtılar. Bu matbaada basılan ilk eser **Vankulu Lugati**'dir. Yazarı ise **Vani Efendi**'dir.
- ❖ Hattatlar ve Ulemanın tepkisini engellemek için matbaa da dini kitapların basımı yasaklanmıştır.
- ❖ Batı'dan getirilen ilk yenilik **matbaa**.
- ❖ **Tulumbacılar Ocağı(İtfaiye)** kurulmuştur.
- ❖ Tercüme encümenliği kurulmuştur.
- ❖ Tercümesi yapılan ilk batı eseri Aristo'nun **Fizik** adlı eseridir.
- ❖ Tercümesi yapılan ilk doğu eseri Müneccimbaşı Ahmet Dede'nin **Müneccim Tarihi** adlı eseridir.

- ❖ İlk kez çiçek aşısı İran'dan getirilmiştir.
- ❖ Mimaride batı üslubu kullanıldı. İlk batı tarzı sivil mimari örneği **III. Ahmet Çeşmesidir**.
- ❖ Lale Devri, **Patrona Halil İsyanı** ile son bulmuştur. III. Ahmet tahttan indirilip I. Mahmut başa getirilmiştir. Lale Devri'nde sadece **İran** ile savaşılmıştır.
- ❖ Lale Devri'nde **askeri ıslahat** yapılmamıştır.
- ❖ Lale Devri'ni terim olarak kullanan ilk kişi **Yahya Kemal'dir**.

I. Mahmut(1730-1754)

- ❖ Askeri alanda **batı tarzı** ilk ıslahatlar yapıldı.
- ❖ Avrupa'nın askeri üstünlüğü kabul edilip, ilk kez batıdan **askeri uzmanlar** getirildi.
- ❖ Fransız asıllı Comte de Bonneval(Humbaracı Ahmet Paşa) Humbaracı Ocağının başına getirilmiştir.
- ❖ Osmanlı ordusu **bölük, tabur, alay** sistemine göre yeniden düzenlenmiştir.
- ❖ Kara subayı - 1734'te batı tarzı ilk askeri okul olan **Hendeshane** açılmıştır.

1734'te Üsküdar'da , matematik eğitimi veren **Hendese**hane adlı okul açılmıştır.

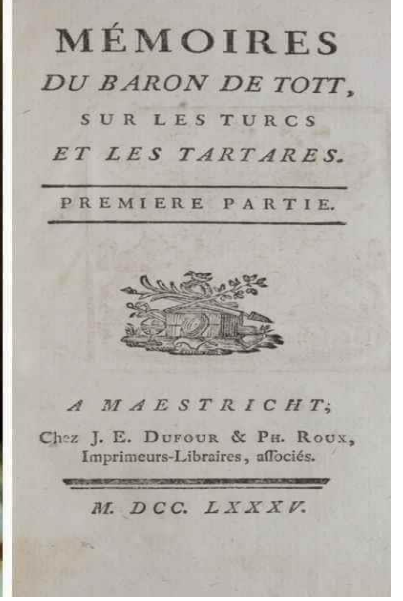

- ❖ *Ayasofya Kütüphanesi açılmış ve barok tarzı ilk dini mimari olan **Nur-u Osmaniye Camii** inşası başlamıştır.*
- ❖ *Yalova'da kağıt fabrikası açılmıştır.*
- ❖ *Yapılan batı tarzı askeri ıslahatlar 1736-39 Osmanlı X Avusturya-Rusya savaşlarının kazanılmasında etkili olmuştur.*
- ❖ *Belgrad Antlaşmasında arabuluculuk yapan Fransa'ya kapitülasyonlar sürekli hale getirilmiştir.*

III. Mustafa(1757-1774)

- Baron de Tott tarafından **Sûrat Topçuları Ocağı**.
- Ruslar tarafından **Çeşme'de** Osmanlı donanması yakılmıştır(1770)
- İstihkam subayı yetiştirmek için **Köprücü Sınıfı** kurulmuştur.
- Dönemin ıslahatlarında **Koca Ragıp Paşa** etkili olmuştur.
- Kağıt paraya geçişin ilk aşaması kabul edilen **Esham Senetleri** (Esham-ı Tahvilat) hazırlanmıştır.

I. Abdülhamit(1774-1789)

- *Islahatların öncü ismi sadrazam Halil Hamit Paşa.*
- *Askeri personel amacıyla **istihkam okulu** açılmıştır.*
- ***Ulufe** alım satımı yasaklanmıştır.*
- *İlk kez **yeniçeri sayımı** yapılmıştır.*
- ***Esham senetleri** uygulamaya başlanmıştır.*
- ***Cülus bahşişi** kaldırılmıştır.*
- *Yabancı uzmanların Müslüman olma şartı ve Osmanlı kıyafetleri giyme zorunluluğu kaldırıldı.*
- ***1775'te Mühendishane-i Bahr-i Hümayun** (Deniz Mühendishanesi) açılmıştır. Hasan Paşa ve Baron de Tott okulun ilk hocalarıdır.*

III. Selim(1789-1807)

- İlk **radikal ıslahat** girişimleri yapan Osmanlı padişahıdır.
- Yapılacak batı tarzı ıslahatlar için **Meşveret Meclisi** toplanmaya başlamıştır.
- Yapılan ıslahatların genel adı **Nizam-ı Cedit** (Yeni Düzen)dir. Nizam-ı Cedit ordusunun giderlerini karşılamak için **İrad-ı Cedit** hazinesi kurulmuştur.
- **Lahiya** adı verilen raporlar hazırlanmıştır.
- Levent ve Selimiye kışlaları yaptırılmıştır.
- Hendeshane geliştirilerek **Mühendishane-i Berr-i Hümayun**(Kara Mühendishanesi) kurulmuştur.
- İlk devlet matbaası olan **Matbaa-i Amire** bu dönemde kurulmuştur.
- Halk yerli malı kullanımına teşvik edilmiştir.
- Annesi için Yıldız Sarayı'nı yaptırmıştır.

- *Askeri ve teknik okullarda Fransızca yabancı dil olarak kabul edilmiştir.*
- *İlk **daimi elçilik** Londra'da açılmıştır. İlk daimi elçi Yusuf Agah Efendi'dir.*
- *Şeyhülislamın yetkileri kısıtlanmıştır.*
- *"**İlhami**" mahlasını kullanan III. Selim'in **Suzi dilara** denilen makamı bulan bestekardır.*
- *1807'de ıslahatlara karşı çıkan Kabakçı Mustafa İsyanı ile tahttan indirilmiş ve öldürülmüştür. (II. Osman) gibi...*

HAP BİLGİ: Gerileme Döneminde meydana gelen isyanlar;

⇒ **Edirne Olayı:** II. Mustafa'nın tahttan indirilip III. Ahmet'in tahta çıkarılmasıdır.

⇒ **Patrona Halil İsyanı:** III. Ahmet'in tahttan indirilip yerine I. Mahmut'un getirilmesidir.

⇒ **Kabakçı Mustafa İsyanı:** III. Selim'in tahttan indirilip yerine IV. Mustafa'nın getirilmesidir.

